

WAHM

succesvol thuiswerken

WORK AT HOME MOM • WORK AT HOME MAN

Alles wat je
moet weten om
carrière te
maken vanuit
je huis!

- * Laat je inspireren
- * Lees over andere work at home mensen
- * Met de 9 beste thuiswerkberoepen

*"Fantastisch!
Precies wat ik nodig
had! Een bevestiging
om niet te kiezen
voor zekerheid, maar
wel voor mijn hart."
Daniëlle van
Kalmthout, Breda*

WWW.WAHM.NL

Dit e-book bevat een hoofdstuk uit het boek 'WAHM succesvol thuiswerken'. Je mag dit e-book vrij doorsturen aan anderen, maar er geen dingen in wijzigen of stukken uitnemen. Het copyright van dit e-book berust bij de auteur, Edith Hagenaar. Overname van (delen uit) dit werk is alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van de uitgever.

Direct het boek bestellen? [Klik hier.](#)

*"Leuk, leuk, leuk!"
Tanja Wohlsperger,
Groningen*

INHOUD (TOTALE BOEK)

For once in my life.....	5
Het nieuwe werken	9
WAHM!.....	11
Thuiswerken: is het wat voor mij?	16
Lifestyle: WAHM	34

Wat en hoe

37

1 Doel.....	38
2 Je eigen kracht	47
3 Thuiswerken in loondienst.....	67
4 Hemel, een bedrijf?!.....	79

Energy Boosters	82
Avondrituelen	83

Een eigen bedrijf

86

5 Voor jezelf beginnen	87
6 Je eigen bedrijf en de belasting	90
7 Mijn plan	106
4 Tienstappenplan: het oprichten van je bedrijf	112
5 Je verdient wat je waard bent	116
6 Overige zaken	129
7 uitbesteden	138
8 Franchise.....	141

Energy Boosters	146
-----------------------	-----

Organisatie

148

9 Werken met je kinderen erbij.....	149
I. Jonge kinderen.....	153
II. Oudere kinderen.....	165
III. Special-needs kinderen	169
10 Steun van je partner	170
11 Omgeving	186

12 Huishouden	188
13 Je werkschema	192
14 Kantoor	197

Succesverhalen

205

Energy Boosters	224
Avondrituelen	225

15 Samenvatting.....	227
16 Voorbeeld uitwerkingen	230
17 Nawoord.....	243
18 WAHMCLUB	245

Energy Boosters	246
Avondrituelen	247

19 Bijlagen.....	249
20 Dankwoord	254

"Een heerlijk boek, dat veel losmaakte in mij. Plot-seling begreep ik dat vele vrouwen net zo zwoegen worstelen als ik, waardoor ik mij weer één met de samenleving voel. We zijn samen op weg naar iets goeds."

Marianne Fredriks, Haarlem

THUISWERKEN: IS HET WAT VOOR MIJ?

De keuze voor het WAHMSCHAP is geen eenvoudige. Als WAHM ben je voortdurend aan het jongleren met je tijd en aandacht: tussen je werk, je kinderen, je partner en je huishouden. Thuiswerken wordt vaak geïdealiseerd en voor buitenstaanders lijkt het een superleven: je bent lekker thuis bij je kindjes, je werkt nog een beetje waar je een leuk zakcentje mee verdient, *en passant* doe je nog even het huishouden.

Maar of je nu werkt of niet, het ouderschap is zwaar en hard werken – hoeveel je er ook voor terugkrijgt. Dat geldt net zo zeer, of misschien wel meer, voor de thuiswerkmama en -papa.

De beslissing om WAHM te worden moet je dan ook niet lichtzinnig nemen. Nadenken over WAHM worden betekent het maken van materiële, fysieke en emotionele afwegingen:

- Wat vinden wij het beste voor onze kinderen?
- Welke financiële behoeften heeft ons gezin?
- Welke financiële en materiële consequenties heeft het WAHMSCHAP?
- Welke emotionele behoeften hebben wij zelf?
- Welke intellectuele behoeften hebben wij zelf?
- Hoe verdelen wij taken en verantwoordelijkheden?
- In hoeverre weeg ik maatschappelijke en milieu-overwegingen mee?

Als je er over nadent om WAHM te worden en je hebt een partner, betrek hem of haar dan zo vroeg mogelijk in je denkproces. Overval hem niet op een avond overvallen met volledig uitgewerkte plannen – vooral niet als het betekent dat ook zijn leven op z'n kop gezet wordt. Maak hem deelgenoot van je gevoelens en behoeften en laat hem ook nadenken over zijn verlangens en ideeën.

WAAROM WORD JE WAHM?

Voor mij zelf biedt het WAHMSCHAP het beste uit twee werelden. Ik vind het het beste voor mijn kinderen dat ik er praktisch altijd ben. En ik vind het het beste voor mijzelf dat ik mijn eigen talenten ook op een andere manier kan gebruiken.

Door het boek heen lees je van vele andere ouders waarom zij WAHM zijn geworden: voor de ene ouder speelt het thuiszijn voor de kinderen een grote rol, terwijl de andere ouder de kinderen op de crèche heeft en als belangrijkste reden voor thuiswerken aangeeft dat het goedkoper is dan buitenshuis een kantoor huren.

Dit hoofdstuk biedt je de mogelijkheid om je gedachten hierover te vormen en je bewust te worden van je eigen gevoelens en behoeften, omtrent je kinderen, je carrière, je financiën en natuurlijk jouzelf.

WAT VINDEN WIJ HET BESTE VOOR ONZE KINDEREN?

Over de gehele wereld zijn er honderden, zo niet duizenden onderzoeken gedaan naar opvoedmethodes, het gedrag van baby's en kinderen, gedrag, welstand, opleiding en opvoedkundige ideeën van ouders, effecten van kinderopvang, enzovoorts – meestal met tegenstrijdige resultaten. In dit gedeelte wil ik me niet bezighouden met het refereren aan onderzoeken naar de effecten van kinderopvang of naar dagelijkse aanwezigheid van de moeder/belangrijkste ouder. Wel noem ik het gevoel dat gedeeld wordt door veel ouders die ik gesproken heb voor dit boek. Zij geloven bijna allemaal dat een redelijk continue aanwezigheid van de moeder of vader essentieel is voor een goede ontwikkeling van het kind, zowel op emotioneel, fysiek als spiritueel gebied. Zij kiezen er voor thuis te blijven opdat hun kinderen opgroeien tot stabiele, evenwichtige en lieve mensen.

FYSIEKE AFHANKELIJKHEID

Door de eeuwen heen hebben vrouwen hun kinderen bij zich gehad. Als de moeder door ziekte of dood wegviel, was de overlevingskans van het kleine kind zeer klein. Een mensenbaby heeft een groot hoofd ten opzichte van het vrouwelijk bekken. Dat betekent dat de 'dracht' voor de mens niet te lang kan duren: het kind moet immers door het bekken van de moeder. De mens is het enige zoogdier op aarde dat een volkomen hulpeloze baby ter wereld brengt – olifantenbaby's bijvoorbeeld kunnen direct na hun geboorte al lopen. Er wordt daarom gezegd dat mensenbaby's on-af zijn, omdat ze de aanwezigheid van de moeder nodig hebben om te kunnen groeien naar een minder hulpeloze staat. Een van de manieren om die aanwezigheid van de moeder te garanderen was door het creëren van directe fysieke afhankelijkheid: borstvoeding.

Pas sinds de industrialisatie en de uitvinding van flesvoeding werd in de westerse maatschappij op grote schaal de mogelijkheid gecreëerd voor moeders om gescheiden van hun kinderen te werken. Die vooruitgang geeft vrouwen tot op

de dag van vandaag een grotere vrijheid. Eén vraag komt echter naar boven: is het echt vooruitgang, om baby's van hun moeders te scheiden? Antropoloog George Gilder merkte al op dat samenlevingen die geprobeerd hebben kinderen van hun moeders te scheiden (zoals Sparta ten tijde van de oude Grieken) geen lang leven beschoren waren.

De strijd om gelijke rechten en vrijheden is met verve gestreden door de feministes in de vorige eeuw. Zij hebben ongelijkheden aan de kaak gesteld en gevochten voor erkenning en toelating van vrouwen op de – mannelijke – werkplek. Dankzij hen hebben wij vrouwen mogelijkheden waarover onze oma's niet eens konden dromen. Maar in hun strijd voor de rechten van vrouwen lijkt het of de rechten van het kind in het gedrang zijn gekomen.

Is het misschien een fundamenteel recht van een kind om bij zijn ouders te zijn? Om onbezorgd te kunnen leven, wetende dat degenen van wie hij het meest houdt altijd dichtbij zijn. Om liefdevol verzorgd te worden door degenen die het meest van hem houden. Ik weet het niet, maar wat ik wel weet is dat dit voor veel ouders een reden is om thuis te blijven, als huisvrouw/huisman of als WAHM.

EEN ANDER?

Daar komt voor een aantal ouders nog wat bij. Dat een ander hun kind grootbrengt en opvoedt vinden ze geen fijn idee. Als je dagelijks, of in ieder geval een groot gedeelte van de week, bij je kinderen bent, ben jij hun rolmodel en heb je directe invloed op hun normen en waarden.

Je kinderen spiegelen zich aan het referentiepunt dat ze hebben. Als dat referentiepunt, dat rolmodel, iemand is die regelmatig liegt, dan nemen kinderen dat als vanzelfsprekend gedrag over – hoe vaak je ook zegt dat ze niet mogen liegen. Als dat rolmodel een sociaal mens is dat graag en makkelijk met anderen omgaat, kopiëren je kinderen dat als logisch gedrag (een enkel zeer verlegen kind daargelaten). Een crècheleidster of een oppasmoeder, hoe goed geschoold zij ook is, heeft bepaalde eigenschappen of normen die misschien niet in jullie lijn liggen of volgens jullie ideeën zijn.

Dat kan overigens ook zeer verruimend zijn. Het hoeft helemaal niet verkeerd te zijn andere invloeden in je gezin binnen te laten. Een goed voorbeeld hiervan is het inslaapgedrag van mijn toen een jaar oude dochter Saffier. De eerste keer dat de oppas kwam vermeed ik bewust haar te vertellen over haar inslaapproblemen. Vaak was ik een half uur bezig om te zorgen dat ze 's middags insliep – waarna ze na een kleine drie kwartier alweer wakker was. De oppas bracht haar naar bed,

liep de kamer uit en... geen kik! Ze sliep zowaar ruim een uur! Binnen een week had ik het zelf ook voor elkaar. En nu ben ik o-zo dankbaar met die 'invloed van buiten'.

OVERBLIJVEN

Het feit dat je thuis werkt betekent ook dat je kinderen tussen de middag thuis kunnen bijkomen van een drukke ochtend op school – en desgewenst even hun hart kunnen luchten – maar ook dat je af en toe eens lekker gezellig pannenkoeken kunt bakken. Bovendien heb je dan geen gedoe met na-schoolse opvang en kunnen je kinderen 's middags vrij zijn in het meenemen van een vriendje. Daarnaast heb je de ruimte om mee te helpen met activiteiten op school of je kinderen 's middags naar hun sportclub of muziekles te brengen, of ze op andere manieren te begeleiden, zoals bijvoorbeeld samen activiteiten ondernemen of samen mediteren. Daarnaast geeft een steeds groter groeiende groep ouders thuisonderwijs aan hun kinderen.

TIENERS

Ook voor tienerkinderen is het gezellig dat er 's middags iemand is om mee te kletsen en een kop thee mee te drinken. Maar belangrijker nog, hoor ik van ouders met tienerkinderen, is het feit dat er iemand thuis is tijdens de vele tussenuren om een oogje in het zeil te kunnen houden. En om ze aan hun huiswerk te zetten! Bovendien vinden ook tieners het fijn om een luisterend oor te hebben als ze met hun zorgen thuiskomen – zelfs als ze uiteindelijk niets met je advies doen.

WAT WIL JE EIGENLIJK ZELF?

Een gedeelte van je beslissing is misschien gebaseerd op wat jullie vinden wat het beste is voor je kinderen. Maar pure egoïsme kan ook een reden zijn om WAHM te worden. Want: het is gewoon heel leuk om bij je kinderen te zijn! Ik kan er zo van genieten ze te observeren in hun spel, ja zelfs in hun ondeugd. Je kunt er veel plezier aan beleven om er bij te zijn als ze op weg zijn naar weer een volgende mijlpaal – het eerste stapje, het eerste woordje. Niet alleen die mijlpaal zelf is leuk om mee te maken, maar vooral het geploeter er naar toe. Ik zou het allemaal voor geen goud willen missen.

Ik kón het ook helemaal niet missen. Vooral bij mijn eerste kindje was mijn moedergevoel zo sterk en overweldigend dat ik 'm niet eens uit handen kon geven.

En zo hoor ik dat van zoveel vrouwen: zodra het einde van het zwangerschapsverlof in zicht komt realiseren ze zich dat ze hun kindje bij zich willen houden, dat ze hun kindje helemaal niet naar een dagopvang kúnnen brengen. Dat ze niet alleen verteerd zouden worden door schuldgevoel naar hun kind, maar ook zélf zoveel zouden missen. Maar veel vrouwen die daarom hun baan opzeggen beginnen na een maand of 7, 8 toch weer te twijfelen. Werken lokt, om financiële redenen of omdat ze een intellectuele uitdaging missen. Juist voor deze vrouwen is thuiswerken de ideale oplossing.

Het is apart te horen dat vrouwen die een goed evenwicht tussen werk en gezin hebben gevonden succesvoller zijn: onderzoek van de Wharton School (Verenigde Staten) toont aan dat degenen die prioriteit geven aan een goed gezinsleven uiteindelijk meer geld verdienen dan degenen die minder belang hechten aan het gezin.

ROZE WOLK REDENEN

Eén van de grootste verrukkingen van het vaak bij je kinderen zijn vind ik bovendien dat je weer leert de wereld door de ogen van een kind te zien. Alsof na een eeuwigheid in de serieuze grote-mensen-wereld je ogen, oren, neus en mond pas écht open gaan. Na al die tijd met je hoofd bezig te zijn geweest mag je weer met je handen in de klei kliederen, met je voeten in plassen water stampen en rollebollen over de grond. Je wereld wordt kleiner, maar tegelijk groter: welke volwassene heeft er nog aandacht voor een torretje dat op een bloemblaadje kruipt? Je wereld wordt langzamer, maar intensiever: welke volwassene loopt nog een half uur over een afstand van 500 meter en ziet wérkelijk wat hij tegenkomt onderweg? Wandelen met je kinderen is een heerlijke afwisseling van alle hec-tiek van de thuiswerkdag. Het is toch heerlijk om op een zonnige dag lekker met je kinderen te fietsen, bloemen te plukken, uit te waaien op het strand of eendjes te voeren.

Waarom wahn?

Omdat ik - geheel niet verwacht - het idee om niet bij mijn kind te kunnen zijn als een onnodige kwelling beschouwde.

Daniela Orsini, Resors Publishing Support, Haarlem

Nog een roze-wolk-reden om WAHM te worden: spelen met je kind is ontspannen op een heel ander niveau dan je misschien gewend was. Want lekker op de bank zitten met een boek of tijdschrift betekent dat je toch weer met je hoofd bezig bent. Je denkt dat je ontspant maar echt ontspannen is je denken kunnen uitschakelen. En dat is nou juist wat kinderen je zo goed kunnen leren. Kliederen in het zand, blokkentorens bouwen of knutselen: het spreekt andere kwaliteiten in je aan en je hoofd raakt heerlijk rustig en leeg. Dit kan wat oefening vergen – soms ben je met je gedachten toch afwezig en kun je je niet 100% in het spel geven. Laat je zorgen los, juist door het spel kun je relativiteit hervinden en kom je tot de mooiste oplossingen voor zakelijke problemen.

DE UITDAGING VAN HET OUDERSCHAP

Heb je er wel eens bij stil gestaan dat het grootbrengen en begeleiden van kinderen één van de grootste uitdagingen is die een mens kan aangaan? Er wordt vaak badinerend over gedaan, maar het opvoeden van kinderen is gewoon een moeilijk vak waar je bovendien niet voor geleerd hebt. Je kinderen weerspiegelen voortdurend jouw goede en slechte eigenschappen, hun gedrag is steeds een weerslag van jouw humeur. Je kinderen zijn feitelijk de mooiste mogelijkheid tot persoonlijke groei: in de dagelijkse interactie vertellen ze je waar je zwakke punten en waar je goede punten liggen. Ze vragen je als het ware om jezelf doorlopend te verbeteren, om je bewust te worden van je eigen gedrag. Zodat jij een (nog) betere mama of papa wordt en je kinderen opgroeien tot betere, evenwichtige volwassenen. Ik zie dat als de grootste uitdaging – en als de grootste eer van het ouderschap.

SCHULDGEVOEL

Vaak lees je in artikelen in kranten en tijdschriften dat Nederlandse vrouwen maar eens moeten ophouden met het hebben van een schuldgevoel als ze hun kinderen naar de crèche brengen. Maar als je dat gevoel nou gewoon hebt, moet je dan maar stug doorgaan terwijl je van binnen verteerd wordt?

Wat als dat zogenaamd onnodige schuldgevoel je eigenlijk probeert te vertellen dat je niet op de goede manier bezig bent. Natuurlijk, je kunt het wegrationaliseren en alle voors en tegens op een rijtje zetten. Er zijn misschien wel honderden onderzoeken die bewijzen dat volledige dagopvang niet slecht is voor kinderen. En er zijn vele moeders die wél gelukkig zijn met de crèche. Maar als je diep in je hart niet gelukkig bent met de situatie dan zit er maar één ding op: houdt op met het spelen van de heldhaftige vrouw en geef toe aan je moedergevoelens.

De voordelen van thuiswerken

- ✓ Je kinderen kunnen tussen de middag thuiskomen;
- ✓ Je kunt lang borstvoeding geven;
- ✓ Je kunt activiteiten met je kinderen ondernemen (b.v. babymassage, baby- of peuterzwemmen);
- ✓ Je kunt speciale gelegenheden bijwonen (b.v. op school of de sportclub);
- ✓ Je biedt je kinderen een wijde wereld en afwisseling (b.v. naar de winkel, de ramen lappen, wandelen in het park);
- ✓ Je kinderen kunnen vriendjes mee naar huis nemen of bij vriendjes blijven spelen;
- ✓ Je kunt van het ene op het andere moment besluiten iets leuks te doen met je kinderen;
- ✓ Je kunt iedere stap en mijlpaal van je kind zelf meemaken – inclusief het geploeter ernaar toe;
- ✓ Je kunt opkijken van je werk en je spelende kinderen observeren;
- ✓ Je hebt de leukste pauzes van de wereld (knuffelen, zingen bij een kopje thee);
- ✓ Je bent er als je kind zich heeft pijn gedaan;
- ✓ Je kunt je eigen werktijden bepalen – en dus de tijd waarop je kind aangekleed moet zijn of wanneer jullie gaan ontbijten;
- ✓ Je kunt je werktijden aanpassen aan de schema's van je kinderen;
- ✓ Als je een kind hebt dat extra of speciale aandacht vergt (b.v. gehandicapt of meervoudige ziekenhuis opnames) kun je toch blijven werken;
- ✓ Je hoeft geen vrij te nemen of opvang te regelen als je kind plotseling ziek wordt (een plotseling ziek kind dat de hele dag slaapt kan zelfs betekenen dat je méér werk kunt verrichten);
- ✓ Je kunt een ziek geworden kind makkelijk van school halen of z'n vergeten gymspullen nabrengen;
- ✓ Je draagt fundamenteel bij aan de mentale, fysieke en spirituele ontwikkeling van je kind;
- ✓ Je kind wordt niet door een ander groot-gebracht, jij bent het rolmodel voor je kind;
- ✓ Je hebt geen schuldgevoel over het achterlaten van je kind;
- ✓ Je kunt iedere dag genieten en leren van je kinderen;
- ✓ Je kunt een huisdier nemen;
- ✓ Je kunt werken in je pyjama;
- ✓ Je kunt je hulpbehoevende (schoon-) ouder of ander familielid bijstaan;

Meer voordelen van thuiswerken

- ✓ Je krijgt er veel voor terug, ook in de toekomst;
- ✓ Bij 'ziektes' zoals een gebroken been kun je toch doorwerken;
- ✓ Als je alles bij elkaar optelt hou je wellicht meer geld over aan het eind van de maand dan wanneer je buitenshuis werkt;
- ✓ Je kunt je woonplaats aanpassen aan de buitenshuis werkende partner, je hoeft je woonplaats niet te kiezen op 2 carrières;
- ✓ Je kunt verhuizen zodat je dichtbij je (schoon-) ouders woont en daardoor makkelijker opvang voor je kinderen hebt;
- ✓ Als je zelf gehandicapt bent of om andere redenen moeilijk werk buitenshuis kunt vinden is thuiswerken een goed alternatief;
- ✓ Je krijgt zelfvertrouwen en onafhankelijkheid;
- ✓ Je kinderen worden niet opgevoed door vreemden;
- ✓ Je kinderen leren dat werken een normaal en plezierig onderdeel van het leven is;
- ✓ Vervelende bazen en collega's behoren tot het verleden;
- ✓ Je kunt werk doen waar je van houdt;
- ✓ Je hebt geen reistijd naar je werk en hoeft zeker niet in files te staan;
- ✓ Je bent verantwoordelijk voor je eigen leven;
- ✓ Je hoeft je aan niemand te verantwoorden;
- ✓ Je kunt je eigen beslissingen nemen en je eigen prioriteiten stellen;
- ✓ Je bent een fantastisch rolmodel voor je kinderen;
- ✓ Je kunt je werkplek zelf inrichten – zonder richtlijnen van een baas die gebiedt dat er geen kindertekeningen op je kantoor mogen hangen;
- ✓ Je bent altijd thuis, in je eigen vertrouwde, knusse omgeving;
- ✓ Je kunt liggend in bed werken, liggend in bad werken en liggend in de tuin werken zonder dat iemand het hoeft te weten;
- ✓ Je hebt beter zicht en controle op het gedrag van je tienerkinderen;
- ✓ Bij een eigen bedrijf: je bent veel directer betrokken bij je werk en je klanten wat een bevredigend gevoel geeft; je hebt allerlei belastingvoordelen; je krijgt aanzien en respect omdat je een eigen bedrijf runt.

OPVANG

Het feit dat je thuis werkt hoeft niet te betekenen dat je je kinderen altijd bij je hebt; als je nog geen schoolgaande kinderen hebt kun je er ook voor kiezen je kinderen naar een crèche te brengen of andere vormen van opvang te regelen. Als je kinderen naar school gaan kun je ze tussen de middag laten overblijven, of (gedeeltelijk) voor naschoolse opvang kiezen. Dat geeft jou de mogelijkheid om enkele dagen ongestoord te kunnen werken en afspraken buitenshuis te plannen.

NEDERLAND MOEDERLAND?

Het lijkt tegenwoordig in Nederland *not done* om te praten over de nadelen van (veelvuldige) dagopvang voor kinderen. Of over de wenselijkheid voor kinderen om bij hun moeder te zijn. Als argument worden vaak de ons omringende landen aangehaald. Kijk eens naar België, Frankrijk, Spanje, Zweden. Daar is kinderopvang – voor alle leeftijden – uitstekend geregeld. Zo goed zelfs, dat kinderen ook de warme maaltijd gebruiken op school. Ideaal, je hoeft ze als moeder 's avonds alleen nog maar een broodje naar binnen te werken: heerlijk, nooit meer ruzie boven de boerenkool! Voor vrouwen een uitgelezen mogelijkheid om fulltime te werken, zich te ontplooiën en carrière te maken.

Maar over de keerzijde van de medaille wordt nooit gesproken. Ik ken vrouwen in Zweden die door sociale druk enerzijds en hoge kosten van levensonderhoud anderzijds gedwongen zijn te werken – terwijl ze liever bij hun kinderen blijven. In een land als Spanje wordt in de hogere kringen echt niet door vrouwen gewerkt: het wordt nog steeds als het hoogste goed beschouwd als je als moeder niet hoeft te werken en thuis kunt zijn bij je kinderen. In Engeland laait bovendien de discussie hoog op over de slechte voedingskwaliteit van de schoolmaaltijden.

Waarom, vragen de vrouwen-voorvechters zich af, moet de Nederlandse vrouw zo nodig zelf bij haar kinderen blijven? Waarom heeft de Nederlandse vrouw een schuldgevoel als ze buitenshuis werkt, dat de buitenlandse vrouw niet heeft. Waarom is de Nederlandse maatschappij slecht ingericht voor kinderopvang. Hier wordt voortdurend op gehamerd, alsof Nederland achterlijk zou zijn op dit gebied. Maar stel nou eens dat deze situatie juist één van de meest positieve zaken is die Nederland heeft?

Want zijn wij met z'n allen niet ontzettend trots op Nederland. Dat kleine landje dat zo'n belangrijke rol speelt in de wereldpolitiek. Dat anders is dan alle haar omringende landen. Een land waar soft-drugs gedoogd worden, waar het homo-

huwelijk mogelijk is, waar abortus en euthanasie wettelijk vastgelegd zijn – of je het er nou mee eens bent of niet, het is wel uniek in de wereld. Een land van vrijdenkers, bewuste mensen, spirituele mensen. Maatschappelijk geëngageerd en vooruitstrevend op gebieden als milieu, energie, rassengelijkheid en ontwikkelingshulp.

Zou het niet zomaar kunnen dat een belangrijke achtergrond van deze Nederlandse kenmerken ligt in het feit dat in Nederland kinderen over het algemeen bij hun moeders zijn. Terwijl je zou kunnen stellen dat kinderen in de buitenlandse crèches en scholen, die hier als ideaal worden gezien, toch eenvormig worden begeleid: vijf dagen per week van 8 uur 's ochtends tot 7 uur 's avonds leren zij dezelfde dingen, eten dezelfde maaltijden en dragen dezelfde kleding.

EGOÏSME

Ik zal nooit beweren dat WAHM zijn voor iedereen de beste oplossing is. Ik respecteer iedere keuze die een moeder maakt. De maatschappij zou best eens wat minder kritisch mogen staan tegenover moeders die fulltime buitenshuis werken. Ook zij houden van hun kinderen. Mijn stelling is: een egoïstische moeder is de beste moeder (en dit geldt natuurlijk ook voor de vaders).

De Nederlandse taal kent geen positieve vorm van het woord egoïsme, de negatieve bijklank van het woord overheerst. Maar wat is er eigenlijk mis met het vooropstellen van jezelf, is dat niet juist waar het in dit leven om draait? Als je tenslotte niet voor jezelf leeft, wie leeft er dan voor jou?

Er zijn mensen die zeggen dat het het beste voor kinderen is om als ouders terug te keren naar de manier waarop natuurvolken met hun kinderen omgaan. Die moeders geven bijvoorbeeld meerdere jaren borstvoeding en dragen hun kinderen altijd bij zich. Een gedeelte van mij wil dat zo dicht mogelijk benaderen, om mijn kinderen het allerbeste te kunnen geven. Maar een ander gedeelte heeft ambities op het zakelijke en intellectuele gebied. Dat kan ik niet uitvlakken omwille van de kinderen, het is een wezenlijk deel van mij.

Daarom is een moeder met een gezonde dosis egoïsme de beste moeder. Een moeder die haar eigen grenzen kent en daarnaar handelt, altijd in overeenstemming met haar gevoel. Een moeder die haar eigen wensen en behoeften kent en die afstemt op de behoeften van haar kind. Waar die balans dan ligt, is voor iedere moeder én voor ieder kind verschillend.

Tenslotte leven we niet meer in de wildernis. Vrouwen van nu hebben behoeften en wensen die verder gaan dan overleving van de soort. Iedere vrouw dient te

bepalen hoe egoïstisch zij wil zijn, zonder dat dat meteen een negatieve bijklank hoeft te hebben. Doet een vrouw dat niet, bewust of onbewust, dan werkt haar opofferingsgezindheid averechts en zal ze bijna onmerkbaar een schuldgevoel in het diepst van het kind inbrengen; een gevoel de schuldige te zijn aan de gemiste kansen van mama.

GOEDKOPER?

De keuze voor het WAHMSchap kan ook gebaseerd zijn op financiële redenen. Misschien hadden jij en je partner er bewust voor gekozen dat jij fulltime moeder of thuisblijf vader zou worden maar blijken jullie financieel niet makkelijk te kunnen rondkomen. Het kan ook zijn dat je geen baan buitenshuis kunt krijgen of dat je net ontslagen bent. Of je wilt gewoon wat extra geld hebben om leuke dingen van te doen.

Het zou zelfs kunnen dat je uiteindelijk goedkoper uit bent met thuiswerken. Werk je nu buitenshuis dan is het zinnig om een berekening te maken van de werkelijke kosten die je maakt voor het werken buitenshuis. Als je dit aftrekt van je salaris, kan het zelfs voorkomen dat je er geld op moet toelagen! In dat geval is het zeker voordeliger om thuis te werken. Maar ook in andere gevallen kan je werkelijke inkomen buitenshuis (dus minus alle kosten) lager zijn dan je inkomen vanuit huis. Kostenposten die je meeneemt zijn onder andere:

- Kinderopvang;
- Belasting;
- Woon-werkverkeer, vervoer kinderen (misschien heb je die tweede auto helemaal niet meer nodig, en de benzineprijzen zullen er echt niet goedkoper op worden);
- Lunches, snacks, kant-en-klare maaltijden of uit eten;
- Werkkleding.

Voor een eigen bedrijf buitenshuis moet je ook rekening houden met de volgende kosten:

- Huur of hypotheek voor je kantoor;
- Reistijd (je weet wat ze zeggen: tijd is geld);
- Gas, water, electriciteit, kabel en telefoonlijnen voor je kantoor.
Die heb je thuis ook nodig, maar je hebt minder verspilling buiten kantooruren en zakelijke en privé kosten kun je combineren voor een

- betere onderhandelingspositie met leveranciers;
- Extra apparaten en gebruiksvoorwerpen zoals koffiezetapparaten en keukengerei;
- Extra inrichtingskosten, zoals meubels, behang, vloerbedekking, enzovoort.

Daarnaast maak je nu privé kosten die straks (gedeeltelijk) van de belasting of van je eigen zaak afgetrokken kunnen worden. Het voordeel daarvan is dat je die kosten nu netto (dus na belasting) betaalt, terwijl je ze dan bruto (voor belasting) kunt betalen. Dat scheelt al gauw 30%. Een voorbeeld hiervan is je huur of hypotheek: daarvan kun je straks een gedeelte als huur voor je werkruimte opvoeren – een ideale manier om die ongebruikte zijkamer te gelde te maken! Hetzelfde geldt voor je telefoonabonnementen, vast en mobiel, en je energiekosten. Let wel, dit is alleen mogelijk voor werkruimte die voldoende zelfstandig is, zie de hoofdstukken ‘Je eigen bedrijf en de belasting’ en ‘Kantoor’. Bovendien zijn er voor kleine (startende) ondernemers allerlei belastingvoordelen waardoor je met een lager bruto inkomen, netto toch meer overhoudt dan wanneer je in loondienst werkt.

LIEVER GEEN WAHM

De drie grootste nadelen van thuiswerken zijn:

1. Je bent veel alleen

Er zijn geen collega's of andere volwassenen in de buurt; je moet er zelf op uittrekken om mensen te ontmoeten. Zelfs als je het van nature fijn vindt om alleen te zijn, is het belangrijk, al was het alleen maar voor de afwisseling, om contact te hebben met andere mensen.

2. Je kunt de deur niet om 5 uur achter je dichttrekken

Er is altijd werk te doen en je voelt letterlijk de stapel werk als ie in hetzelfde gebouw ligt! Je kent misschien wel het engelse gezegde ‘*a mother's job is never done*’, nou, dit geldt driemaal voor de WAHM.

3. Je wordt vaak niet begrepen en ondergewaardeerd

Je zult de vooroordelen over thuiswerkende moeders blijven tegenkomen. Zelfs mensen die je na staan begrijpen je leven vaak niet. Ze komen onverwacht langs, of denken dat jij het maar makkelijk hebt, of onderschatten jou, je werk of je bedrijf. Voor thuiswerkvaders speelt dit beduidend minder.

Er zijn genoeg redenen om niet voor het WAHMSCHAP te kiezen. Als je hebt geconcludeerd dat jij het gelukkigst bent in een (fulltime) baan buitenshuis, accepteer dan je eigen ambitie en zorg gewoon dat je kind de beste opvang krijgt die je kunt regelen.

Het kan ook zijn dat jullie het tweede inkomen niet kunnen missen terwijl je nu niet of nauwelijks kosten voor kinderopvang hebt. Als je er niet zeker van bent of je met thuiswerken hetzelfde inkomen kunt behalen is het wellicht een idee om gedeeltelijk vanuit huis te werken, bijvoorbeeld voor tien uur per week. Als je die tien uur gebruikt om langzaam een eigen bedrijf op te starten heb je na enige maanden een redelijk zicht op wat het zou betekenen als je 25 of 30 uur per week aan je zaak zou besteden.

De beslissing om niet voor het WAHMSCHAP te kiezen kan gebaseerd zijn op een veelvoud van redenen. Als je alle nadelen van thuiswerken bij elkaar optelt (zie kader) kom je misschien tot de conclusie dat het niet bij jullie past.

GEEN WAHM MEER

“Ik leefde gewoon niet naar mijn volle potentieel. Het was heerlijk om thuis te zijn toen de kinderen klein waren en mijn man zijn carrière startte, maar ik voelde me hoe langer hoe meer geïsoleerd. Op een dag kwam mijn man naar me toe en zei: ‘Je bent niet gelukkig thuis. Is dit echt wat je wilt?’ Dat zette me aan het denken.

Een paar dagen later zag ik een advertentie in de krant voor een leraar bij een middelbare school hier in de buurt. Ik solliciteerde en kreeg de baan. Nu, een paar jaar later, ben ik heel gelukkig met mijn buitenshuisbaan – een leraar zijn vergt van mij het gebruik van mijn volle potentieel, het is echt ik. Ik heb interactie met andere mensen nodig om gelukkig te zijn, en als gevolg loopt alles in huis ook gladder. Ik heb er nooit spijt van gehad dat ik mijn thuiswerkbedrijf heb opgedoekt.”

Gemma Mollink, Losser

leraar middelbare school, moeder van Amber (1993) en Joel (1996)

“Ik werkte twee dagen per week thuis en twee dagen op kantoor. Alle werknemers van het bedrijf hebben een thuiswerkplek met computer, telefoon, printer en fax. Ook kan met een netwerkaansluiting ingelogd worden op het bedrijfsnetwerk. Mijn baas moedigt thuiswerken aan en ziet het als toegevoegde waarde. Mijn collega's werken regelmatig thuis, dus voor hun was het geen probleem dat ik zou thuiswerken op een meer structurele basis.

Ik vond het heel moeilijk om mijn aandacht te verdelen tussen mijn werk en mijn zoontje. Het leverde een hoop stress op en dat vind ik het niet waard. Ik heb gemerkt

Minder leuke aspecten

"Een nadeel is dat je jezelf steeds opnieuw moet motiveren. Niemand die zegt wat je moet doen en wanneer het af moet zijn. Een degelijke planning is daarbij een goed hulpmiddel."

Esther Walinga, Mediation Leiden, Leiden

"Allereerst, omdat ik het huis niet meer hoeft te verlaten moet ik de mogelijkheid om te bewegen inbouwen. In voorgaande banen liep ik een gedeelte van de weg naar mijn werk, moest ik lopen vanwege het werk (toen ik op de tweede verdieping van een hoog gebouw werkte nam ik de trap om het café op het dak te bereiken) of ik ging tijdens de lunch lopen of joggen. Ten tweede, nu mensen weten dat ik thuis ben, bellen ze me ook. Dit kun je zien als voordeel, dat het wat sociaal contact geeft, maar niet als ik een deadline probeer te halen. Het andere grote nadeel is dat de spullen van mijn werk een hoek van onze leefruimte innemen."

Audrey van Rijn, tekstcorrector en redacteur, Auckland, Nieuw-Zeeland

"Met het thuiswerken en het starten van een eigen bedrijf krijg je een enorme vrijheid, deze krijg je echter pas op het moment dat je de zekerheid van een vast baan laat varen. Dat is niet altijd even makkelijk. Ik weet nog dat toen ik begon, hoe moeilijk het was om je eerste 'eigen' Euro te verdienen. En ik mis soms wel het contact met collega's en de gezellige vrijdagmiddag borrel."

Emile Koolstra, Younify, Oostenrijk

"Werken met je kinderen om je heen kan erg frustrerend zijn en je moet je concentratie kunnen verbreken en daarna weer de draad oppakken."

Suzanne Roman, Webpagedesign.com.au, Australië

"Thuis en werk zijn moeilijk te scheiden, waardoor het gevaar bestaat dat ik altijd met mijn werk bezig blijf. Ik moet daar heel bewust mee omgaan en dat vind ik moeilijk."

Jacky Terpstra, Atelier La Luna, De Meern

dat het voor mij het beste werkt als ik precies weet wanneer ik werk en wanneer ik mijn aandacht aan andere dingen kan besteden. 's Avonds inhalen van de uren die ik overdag niet kon werken vond ik erg vervelend. Ik vind het geen probleem om af en toe een avond te werken, maar dit moet niet structureel zijn.

Ik vond achteraf vier dagen per week werken ook wel erg veel. Ik werk nu nog drie dagen per week, op kantoor. En dat bevalt een stuk beter. De dagen dat ik thuis ben met Jesse en Bas zijn ook helemaal voor hen en de dagen dat ik werk zijn helemaal voor mijn werk. Deze verdeling geeft voor mij veel rust en daar word ik weer een betere moeder van. Ik denk dat het niet slagen van het thuiswerken in mijn geval aan mijn karakter ligt en niet aan de werkzaamheden. Ik kreeg vanuit mijn werk alle medewerking. Ik vond alleen het combineren van zorg en werk erg moeilijk. De gedachte dat ik nog ergens tijd moest vinden voor een paar uur werk gaf bij mij veel stress."

Imelda Lembeck, Hellouw
senior adviseur bij een technisch en organisatie adviesbureau, moeder van Jesse (2000) en Bas Janssen (2004)

"De belangrijkste reden dat we een extern kantoor wilden is dat Bliss Food groeit. Met het nieuwe kantoor hebben we extra ruimte voor personeelsuitbreiding. We kunnen ook gemakkelijker met stagiaires en tijdelijke krachten werken, waar thuis gewoon geen ruimte voor is. Bijkomend voordeel is dat de kinderen nu allemaal een eigen kamer krijgen – hiervoor sliepen ze met z'n drieën op één kamer, omdat we de rest van de kamers als kantoor nodig hadden.

We maken voor Bliss Food optimaal gebruik van 'virtual office'-toepassingen, dit maakt werk onafhankelijker van tijd en plaats. Dat zorgt ervoor dat we nog steeds vanuit huis of vanuit andere plekken kunnen werken. Het kantoor is voor ons dan ook gewoon extra ruimte en een ontmoetingsplek."

Hilda Kornman, Utrecht
www.blissfood.nl, moeder van Lisanne (2001), Sem (2003) en Manou (2006)

"Ik ben van huis uit begonnen met mijn bedrijf en heb dit 4 maanden volgehouden, vanwege de groei en uitbreiding van het aantal personeelsleden. Mijn dochter verbleef bij een particuliere oppasmoeder bij ons in de buurt, het is onmogelijk om succesvol te ondernemen met 'gillende' kinderen om je heen. Het schaadt je professionaliteit en beïnvloedt de kwaliteit van je werk enorm. Ik zou het professionals niet willen adviseren.

Daarnaast is het niet bevorderlijk om potentiële klanten en andere zakelijke relaties

thuis te ontvangen. Het maakt een onprofessionele indruk naar buiten toe. Dit is niet bevorderlijk voor het verkrijgen van opdrachten. En als je al zeer luxe woont, bevordert het ook niet het gunningsgehalte voor opdrachten, men gaat er dan (jammer genoeg) van uit dat je de opdracht niet nodig hebt."

Carmen Breeveld, Arnhem

Team Care bv, moeder van 2 kinderen (1995 en 2001)

De nadelen van thuiswerken

- Het werk is nooit af, er ligt altijd wel wat;
- Je kunt niet om vijf uur de deur achter je dichttrekken;
- Je hebt de kans dat je de hele dag in je pyjama rondloopt;
- Werk en privé-leven zijn niet gescheiden;
- Je hebt de kans dat je veel te veel snoept omdat koelkast en koektrommel binnen handbereik zijn;
- Je kunt gestrest raken van alle verantwoordelijkheden die op je rusten;
- Je kunt niet ziek worden (of tenminste: dat gevoel heb je);
- Je wordt gestoord door blèrende, ruziënde of zeurende kinderen;
- Je moet alles zelf doen, van administratie tot poepluiers;
- Je kunt je geïsoleerd voelen;
- Vervelende klanten vervangen vervelende bazen;
- Je hebt geen reistijd en dus geen tijd om even uit te blazen van je werk en je voor te bereiden op je gezinstaken;
- Je kunt je verantwoordelijkheden niet meer afschuiven op collega's, bazen of – bij een computercrash – op de IT-afdeling;
- Je partner kan verwachten dat nu je thuis zit je ook het gehele huishouden kunt doen;
- Je moet jezelf motiveren en oppeppen;
- Het kan financieel moeilijker zijn voor je gezin;
- Je hebt de kans dat je veel meer huis-houdelijk werk doet;
- Je hebt überhaupt meer huishoudelijk werk omdat je huis meer gebruikt wordt dan wanneer je buitenshuis werkt en je kinderen naar de opvang zijn;
- Je kunt makkelijker vluchten voor werkzaamheden waar je geen zin in hebt;
- Sommige mensen denken dat je thuis maar wat aanprutst en nemen je niet serieus;
- Je moet vrienden en familie steeds helpen herinneren je niet gevraagd te storen: ook al ben je thuis, je bent aan het werk;
- Je bent altijd thuis, voor afwisseling anders dan de kinderboerderij en de supermarkt moet je zelf zorgen;
- Er is niemand om je een schouderklopje te geven of je op te peppen.

Bij een eigen bedrijf: je hebt geen vast maandelijks inkomen en soms kan het zelfs een tijd duren voordat je überhaupt wat verdient; je moet je toekomst zelf regelen: pensioen, arbeidsongeschiktheid, enz.; je krijgt geen *fringe benefits*; bovendien krijg je bij ziekte niet doorbetaald tenzij je jezelf verzekerd hebt. Andere nadelen kunnen zijn dat je, doordat je beperkte ruimte hebt thuis, 'klein' blijft denken: je ben minder snel geneigd personeel aan te nemen, opdrachten of projecten die veel ruimte kosten (voorraad, of materialen voor een bepaald project) stel je uit of sla je af, je denkt kleinschaliger. Daarnaast kan het zijn dat, bij een eigen bedrijf, je veel meer geïnspireerd wordt door de bedrijvigheid van anderen als je bijvoorbeeld in een bedrijfsverzamelgebouw zit, of ergens anders waar je makkelijk, dagelijks contact hebt met andere ondernemers.

WEELDE WEERSTAAN

Vanuit huis werken kan verregaande consequenties hebben. Het kan betekenen dat jullie er financieel op achteruit gaan – in ieder geval in eerste instantie. Het kan betekenen dat jullie spaargeld aangesproken moet worden. Of dat een aantal vanzelfsprekendheden opgeofferd moet worden.

De angst om straks de hypotheek niet meer te kunnen betalen speelt misschien mee in je beslissing. Of er zijn elementen in je leven die je niet wilt opofferen: je dagelijkse pakje sigaretten misschien. Of uiterlijkheden spelen – onbewust – in je leven een grote rol: merkkleding, een dure auto, exclusieve vakanties.

Ze zeggen wel eens: het zijn sterke benen die de weelde kunnen dragen. Maar het omgekeerde geldt eveneens: het zijn sterke benen die de weelde kunnen weerstaan.

In onze huidige maatschappij vol materiële verworvenheden wil iedereen mee profiteren. Zelfs als het economisch iets minder is, is het verschil met pakweg 30 jaar geleden toch duidelijk: jonge gezinnen kunnen grote huizen kopen, iedereen heeft een auto, de tweede vakantie is een vanzelfsprekendheid geworden, iedereen draagt mooie kleding. Kortom, iedereen wil meedelen in de luxe en is ook bereid er voor te werken.

Vanuit huis werken kan betekenen dat je een stap terug moet doen – dat je weelde moet weerstaan om toe te kunnen geven aan je gevoel. Maar wat is echte weelde, echte rijkdom? Geld maakt niet gelukkig – blij, vrolijke kinderen, je potentieel volledig kunnen benutten, je vrijheid hebben, je droom naleven wel.

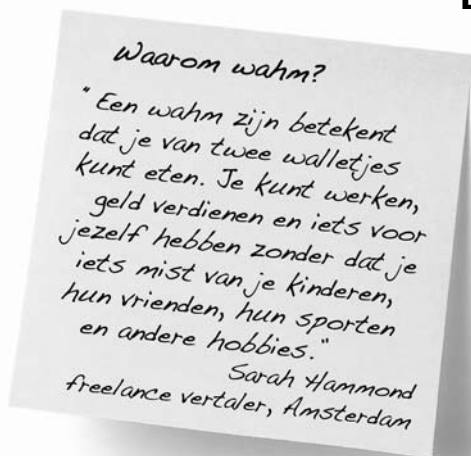
CARRIÈRE VOOR HET LEVEN?

Als ik zeg dat thuiswerken voor iedereen mogelijk is hoor ik vaak als tegenwerping: “maar thuiswerken kan niet met mijn beroep”. Mijn tegenvraag is dan: heb je een carrière voor het leven? Jijzelf, je behoeftes en je gevoelens veranderen gedurende je hele leven. Zeker nu je kinderen hebt gekregen moet je toch merken dat je niet meer dezelfde bent als voorheen. Waarom zou je nu vasthouden aan een beroepskeuze die je misschien tien, vijftien jaar geleden gemaakt hebt. Wie zegt dat je over tien jaar nog steeds gelukkig bent in dat beroep. Wie zegt dat je niet over twintig jaar, als je kinderen groot zijn, weer kan instromen in dat beroep?

Als je je huidige werk niet vanuit huis kunt doen en je vindt je beroep te leuk om op te geven, kies er dan bewust voor. Als je zoveel plezier hebt in je werk, krijgen je kinderen daar ook een goed gevoel bij. Maar als je liever thuis werkt, dan heb je geen andere keuze dan iets nieuws op te pakken.

Er is durf en moed voor nodig om uit je beroep te stappen en iets totaal anders te gaan doen. Maar zo'n beslissing brengt ook nieuwe energie, nieuwe impulsen en nieuwe ideeën. Misschien vind je straks je nieuwe beroep en carrière wel veel leuker dan je huidige!

DE STAP

Onze moderne technieken maken het ons nu mogelijk een keuze te maken die meer in lijn ligt met de behoeftes van kinderen én het merendeel van de ouders: thuiswerken. De computer, internet, mobiele telefoons, laptops, e-mail, printers, faxen en andere attributen en toepassingen maken het makkelijk om een veelvoud aan beroepen thuis te kunnen uitvoeren. En apparatuur als magnetrons, droogtrommels, vrieskasten en blenders maken het huishouden minder bewerkelijk dan vroeger – hoewel gemorste bekers, poep-luiers en chocoladevlekken altijd blijven bestaan...

Voordat je kinderen had dacht je misschien anders over het ouderschap en hoe je het zou invullen. Maar ongemerkt zijn je wensen en behoeften veranderd door de komst en het opgroeien van de kinderen. In dit hoofdstuk zijn veel argumenten gegeven om de keus voor of tegen thuiswerken te ondersteunen. Er zijn vele boeken en theorieën over wat het beste is voor kinderen. En iedereen in je omgeving heeft een mening over wat het beste is voor jullie gezin.

Maar jij bent de moeder of vader, jullie zijn de ouders. Jij bent uniek en je kind is uniek. Jij hebt je eigen voorstelling van het leven, je eigen verlangens, je eigen talenten. Een combinatie die niemand op deze wereld heeft.

Uiteindelijk is de balans tussen de behoeften van jou, je partner en die van je kinderen niet alleen rationeel vast te leggen. Ga ook af op je intuïtie: voelt het goed om WAHM te worden of niet?

Lees verder in het WAHMboek en leer hoe je van
jouw thuiswerk een succes kunt maken.

Bestel nu via www.wahm.nl
en betaal geen verzendkosten!

"Doordacht,
steunend en zeer
inspirerend."

"Helder
geschreven,
zeer herkenbare
situaties en
uitstekende tips.
Echt een nuttige
aanschaf!"

"Duidelijk,
inspirerend en
helder boek!"

-> doen wat
je leuk
vindt
-> werk
& kids
combineren
-> eigen bedrijf
opzetten

Edith Hagenaar is al sinds 1997 thuiswerkmoeder
van inmiddels drie kinderen. Hagenaar is auteur,
columnist bij de Twentsche Courant Tubantia,
radiopresentatrice bij www.indigosoulstation.nl en
 runt haar eigen bedrijf Palaysia vanuit huis. Zij
is oprichter en webmaster van www.wahm.nl, de
internetsite voor succesvol thuiswerken.

WWW.WAHM.NL
www.whiteboardpublishing.nl

Succesverhalen

Vera Verrips en
Hannah Mutsaerts

Leonora Nieuwenhuizen

Emile Koolstra

Martine Bakx

Anne-Marije van der Voort

Janette Meijer en
Henriette Boersma